

134
1930

თქობა ბრავი

საბავშვო
გაზეთი

134
. 1930

№ 7

1930
ივლისი

საქართველოს მ. კ. თ. ცენტრალური და ცფ. მიუ-
რთულის და გან. სახ. კომისარ. სფე. აღზრ. მოთავსებარ-
თქლონის აქტონალი მდებარელოგან მავთოთვის

წალიწალი
№ 7

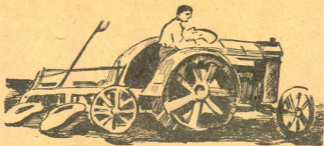
შინაარსი

1. ის არ არის, რაც რომ არ იყო, — ლექსი მიშასი	1
2. ახალი მეგობარი, — მ. ილინის	2
3. ჩენი ბოსტანი, მარიკასი	10
4. ლეო და კუ, მარეხის	11
5. ბანაკად, — ლექსი, — ალ. ბილანიშვილის	16
6. პირველი ავტომობილი, — ნიკოსი	21
7. პატარა მონები	27
8. საბჭოთა ბავშვები	27
9. სახემკრთალი გამცემი	28
10. მხიარული მხაზველები, — თარგ. ი. ჯიბლაძის	30
11. მუსიკალური ამოცანა, — თ. შავერბაშვილის	32

ოქტომბრელივო!

სომხ რ დაგავიწუდათ მეორე ნახევარი წლით თქვენი ჟურნალის „ოქტომბრელივო“ გამოწერა?

წლიურ ხელისმომწერლებს საქთმებარში დაური-
გდებათ პრემია — შერადსურათებიანი წიგნი „გულ-
წითელი“.

ის არ არის, რაც რომ იყო

გამიგონე, ბიჭო კიკო.
გახსოვს, შარშან როგორ იყო?—

ზაზახეში, „გუთნისდედა“

ჭაჭანწვევით გუთანს სდევდა.

მიათრევენ უღელს მხარით
ნიკორა და შეინდა ხარი.

დღეს კი, დღეს კი, უველა სედაეს—
ზაზა მართავს ტრაქტორს მხნედა!

იმან მოხნა მიწა ჩქარა,

მანვე თესლი ჩაუყარა;

აბა, ბიჭო, უკლე ვური—

მანქანებმა მოძვეს ზური,

გრიადი აქვთ „სალეწაუებს“,

რომ ლეწაეს და ანიაუებს!

კოლექტიუმი თავლა არი,

შიგ—ტრაქტორი, რკინის ხარი.

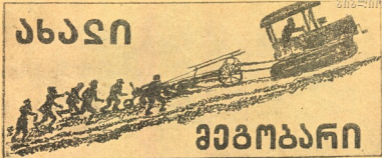
აღარ გვინდა ნიშა, ღომა...:

და ზური გვაქვს, სედაე ბლომად.

სედაე ახლა, ბიჭო კიკო?

ის არ არი, რაც რომ იყო!

ახალი

მეგობარი

საოცარი კრება

1921 წელს ციმბირში გლეხების ყრილობა იყო. გლეხები შეიკრიბნენ და ბჭობდნენ ღარბაზში კი არა, მინდორში.

კი არ გეგონოთ, რომ ისხდნენ და ბჭობდნენ საქმეებზე. როგორც კრებებზე ხდება ხოლმე: ისინი მიდიოდნენ, უფრო სიმართლე იქნება ვთქვათ, რომ მირობდნენ.

გლეხების მთელი კრება მირობოდა რბილ ხნულში და წინ კი, როგორც სარდალი ჯარს, მათ მიუძღვებოდა ტრაქტორი.

ტრაქტორის მობმული ჰქონდა ექვსათიანი ორი გუთანაი.

გლეხები მისდევდნენ სირბილით და ერთმანეთს აღელვებულნი ელაპარაკებოდნენ. ხუმრობა ხომ არ იყო, ეს ხომ პირველი ტრაქტორი იყო, რომელიც იმათ ნახეს. მანქანა, რომელიც არც ცხენს ჰგავდა, არც ხარს. და მუშაობდა ოცი ცხენის ოდენს ამასთან არც შოლტი, არც შეძახება არ იყო საჭირო. ტრაქტორისტი იჯდა თავისთვის სა-

ქესთან დამშვიდებით, თითქოს სამუშაოდ კი არა, სასეირნოდ გამოვიდაო.

ხენა ხომ ყველა საგლეხო სამუშაოზე უფრო მძიმე სამუშაოა.

2. ტრაქტორების ჯარი

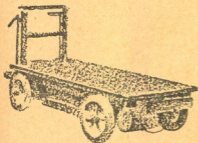
ეს მოხდა ცხრა წლის წინად. ის ტრაქტორი კი, რომელიც მაშინ აჩვენეს ყრილობაზე მოსულ გლეხებს, მთელ ციმბირში პირველი ტრაქტორი იყო.

— აი ეს ნამდვილად საჩვენო მანქანაა, — ამბობდნენ გლეხები.

მაგრამ იმ დროს გლეხებისათვის საკმაო ტრაქტორების მიცემაზე ფიქრიც კი არ შეიძლებოდა, რადგანაც ძალიან ცოტა გვექონდა.

გავიდა რამდენიმე წელიწადი. ჩვენი კავშირი მომაგრდა. ხუთწლიანი გეგმის მიხედვით ჩვენ ვაშენებთ მრავალ ახალ ქარხანას, ელექტრო-სადგურებს, მაღაროებს, სამადნოებს, რკი-

ნის გზებს, მუშათა ახალშენებს. და ახლა არ შეიძლება მუშას უთხრა: ტრაქტორი არ გვაქსო. უნდა მოეწყოს საქმე ისე, რომ ტრაქტორები გვექონდეს.

რამდენი ტრაქტორია ჩვენი კავშირისთვის საჭირო?

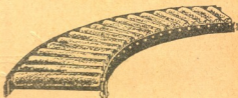
ხუთწლედის დასასრულს ჩვენ უნდა შევეკრიბოთ ტრაქტორების ჯარი არა ნაკლებ ოთხასი ათასი ცალისა. ამ ეამად კი ორმოცი ათასი გვაქვს, ათჯერ ნაკლები იმაზე, რაც საჭიროა. ხუთწლედის ბოლომდე დარჩა სამწლზე მეტი, და ამ დროის განმავლობაში უნდა მოესწროს და გაკეთდეს 360 ათასი ტრაქტორი, ე. ი. ყოველ 4 წუთში უნდა გაკეთდეს ერთი ტრაქტორი.

ტრაქტორი პატარა ნივთი არ არის. იგი შედგება აუარებელი ნაწილისაგან. ყოველი ნაწილი ან უნდა ჩამოასხათ თუჯისგან, ან გამოსკედოთ რკინისგან. შე-

რე კიდევ უნდა დამუშავდეს გააშალაშინოთ, გალესოთ, გასწორიტოთ, ყოველი ნაწილი შეკრიბოთ, ერთმანეთს მიუყენოთ, ისე, რომ მქიდროდ და შესაფერისად ჩაჯდეს ნაწილი ნაწილში. ყველაფერი ეს უნდა მოესწროს 4 წუთში, თორემ თუ მეტი დასჭირდა, ვთქვათ, 8 წუთი, მაშინ ხუთწლედის გეგმა არ შესრულდება. და ამიტომ არ უნდა დაიკარგოს არც ერთი წუთი. ხუთწლედი ხომ წუთებისაგან შესდგება.

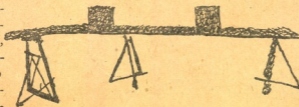
3. შეიძლება თუ არა ტრაქტორის გაკეთება ოთხ წუთში

რასაკვირველია, ოთხ წუთში ტრაქტორს ვერ გააკეთებ. მაგრამ შეიძლება ისე მოეწყოს

ქარხანა, რომ ეთრბაშად ბევრი ტრაქტორი კეთდებოდეს, ისე რომ სამღლეში ათასი ტრაქტორი დამზადდეს. ეს ნიშნავს, რომ ყოველ 4 წუთში თითო ტრაქტორი კეთდება.

ს ჩ ა ნ ს,
უ ზ ა რ მ ა
ზ ა რ ი ქ ა რ
ხ ნ ის ა მ ე
ნ ე ბ ა ა ს ა
ქ ი რ ო.
რ ო მ ე რ თ
ბ ა შ ა დ

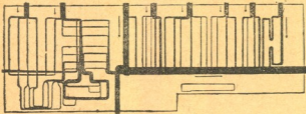

ბევრი ტრაქტორი გაკეთდეს, უნდა აშენდეს ცალ-ცალკე რამდენიმე უფრო პატარა, მაგრამ მაინც ძალიან დიდი ქარხანა.

ქარხნებში უნდა დაიდგას საუკეთესო მანქანები, რომ სწრაფად შეიძლებოდეს მუშაო-

ქარხანაში მომუშავეებს და ახსოვდესთ, რომ თვეებში ვი გულდაგულ მუშაობაა თავის თავად მანქანა მკვლარია, აღამიანი აცოცხლებს მას და ამუშავებს, აშალაშინებინებს, ახერხვინებს, აჭრევენებს, აბურღვინებს, ალესვინებს და სხ.

აღამიანი თუ ზარმაცი და გულავარდნილია, მაშინ მისი მანქანაც ზარმაცი და გულავარდნილი იქნება. აი როგორი თავის გამოდგება და რამდენი მუშაობაა საჭირო, რომ ხუთწლედის ბოლოს კიდევ ვინა ათასი ტრაქტორი გამოუშვათ მინდვრებში სამუშაოდ.

ბა, ასე რომ არც ერთი წუთი არ დაიკარგოს.

მუშაობა ისე უნდა მოეწყოს, რომ გაკეთებული ნაწილები არ ეწყოს ერთ ადგილას, ისინი უნდა ფრინავდენ მანქანიდან მანქანაზე — ელექტრო როლი-

კებით, მგორავი მაგიდებით ამწევი მანქანებით და მოძრავი ლენტებით. ყველაფერი უნდა სრულდებოდეს წინდაწინ შედგენილი წესით ისე, როგორც რკინის გზების წესები სრულდება დანიშნულ წამში. ტრაქტორი ხომ ოთხ წუთში უნდა გამოიშვას.

4. რკინის ნაკადულები და რკინის მდინარეები.

ამ ერთნახევარი წლის განმავლობა-

ში ჩვენ როდი გვიძინებია. ერთი უზარმაზარი ტრაქტორის ქარხანის შენება დამთავრებულია. ეს ქარხანა, არის სტალინგრადის ქარხანა, რომელმაც წელიწადში 500 ათასი ტრაქტორი უნდა გამოუშვას. დიდიდან საღამომდე ივლიან იქ მატარებლები; ერთი შევა ქარხანაში თუ-

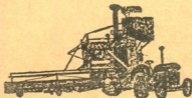

ჯით, რკინით, სპილენძით და ნახშირით დატვირთული და-
შეორე ამ დროს გამოვა ქარხნი-
დან ახალ-ახალი ტრაქტორე-
ბით პლატფორმებზე დატვირ-
თული.

ქარხნის გული მექანიკურად
ამწყობი სახელოსნოა. ვეებერ-
თელა დარბაზში ჩამწყვრევე-
ბულია ავტომატიური დაზგები.

ეს დაზგები
თვითონ მუ-
შაობენ, რკი-
ნის კაცები-
ვით დაპკრა-
ვენ ერთად
ბურღები და

ვაბურღავენ ყოველ ნაწილს, ასე-
ვე ღვანან მწყვრივში და ელიან
სამუშაოს შალაშინები სახარა-
ტოები, ჩამომჭრელები. ყოველ
ნაწილს, თავისი მთელი რიგი
დაზგები აქვს და ყოველმა ნა-
წილმა უნდა გაიაროს ეს რიგი,
მხოლოდ ამის შემდეგ მიაღწევს
იგი იმადგილს, სადაც უნდაააწ-
ყონ ტრაქტორი მთლიანად.

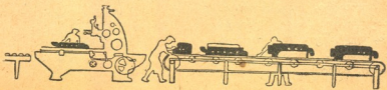
სახელოსნოს გეგმაზე ჩანს, რო-
გორ მოძრაობს ყოველი ნაწი-
ლი. შავი ხაზები ნაწილების
გზაა. როგორც მდინარეები, შე-
დიან სახელოსნოში და პატარა
რუებივით იფანტებიან მრავალ

ნაწილად. ყოველი რუ მთელი
მთელი რიგი დაზგების დაყო-
ლებით და ბოლოს ყველა ერ-
თვის დიდ მდინარეს, რომელიც
მიდის ქარხნის კედლის დაყო-
ლებით მარჯვნიდან მარცხნივ.
ეს მდინარე კონვეირია, რომე-
ლზედაც იწყობა ტრაქტო-
რი.

იქნება ყვე-
ლამ არც კი
იცოდეს, რა
არის კონვეი-
რი. გამოსქე-
რით ქალაქ-
დის ვიწრო

ლენტი, შეწებეთ და ჩამოაცვით
ძაფის კოჭზე. გაჭიმეთ ლენ-
ტი და ატრიალეთ კოჭები
ერთ მხარეს. ლენტი ამოძრავ-
დება. ზედ დადებთ ბუმბულს
ან რამე მსუბუქ ნივთს, ლენტ-
თან ისიც იმოძრავებს. აი სწო-
რედ ეს იქნება კონვეირის მო-
დელი. ტრაქტორის ასაწყობი
კონვეირიც ასევეა მოწყობი-
ლი, მხოლოდ, რასაკვირელია,
ქალაქდისაგან კი არ არის გა-
კეთებული, რკინის ფირფიტე-
ბისაგანაა.

კონვეირის ერთ თავში სდგა-
მენ ტრაქტორის ჩარჩოს. ეს

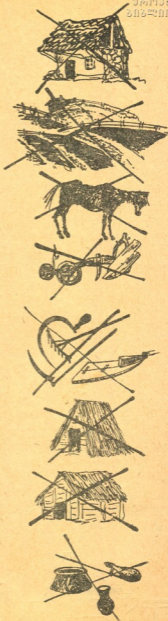
ტრაქტორის ჩონჩხია; კონვეი-
რი მიდის და თან მიჰქვს ჩარჩოც.
გზაში მუშები სდგამენ ჩარჩოში
ძრავს, საჭეს, გოგრებს და სხვა
ნაწილებს, რომლებიც სწორედ
იმ ღროს მოდიან შემკრებ კონ-
ვეირთან, სადაც ეს ნივთები
უნდა ჩაიდგას. ამგვარად ნაწი-
ლების ნაკადულები ერთვიან
შემკრებ მდინარეს.

ბოლოს დასრულებულ ტრაქ-
ტორს შეღებავენ, მომართავენ
წყლით, ზეთით, ნავთით და
ჩამოუშვებენ კონვეირიდან ძირს.
ტრაქტორი თვითონ მიდის და-
სატვირთავად პლატფორმა—ვა-
გონებთან.

ტრაქტორის ქარხანასტალინ-
გრადში უკვე აშენებულია და
მუშაობს, ამგვარივე დიდი ქარხ-
ნები კეთდება ხარკოვში და
ჩელიაბინსკში, ლენინგრადში და
ლიბეცკში. ამ ქარხნებმა წელი-
წადში 215 ათასი ტრაქტორი
უნდა დაამზადონ.

5. ქარხნები სახელოსნოების მა- გიერ.

რა საჭიროა ჩვენთვის ამდენი
ტრაქტორი? იმისათვის არის სა-
ჭირო, რომ სრულიად გარდაქ-
მნათ ჩვენი ქვეყანა. გლეხის ყო-
ველი ოჯახი თავის ეზოთი პა-
ტარა სახელოსნოა, სადაც მზად-
დება ხორბალი, რძე, ხორცი.
ამ სახელოსნოს ძრავი ცხენი და
ხარია, ხელსაწყო და იარაღი
არის სახნისი, გუთანის, ცვლის,
ნამგალის, ბარის.

საქართველოს
საბჭოთაო კავშირი

ახლა კი ბევრად უფრო ვაძრავთ. გი ძრავი გვაქვს—ტრაქტორი, რომელიც გუთნების ნამგლეობის და ცვლებების მაგივრობას სწევს. კომბაინი? კომბაინი მთელი ფაბრიკაა, გოგრებით მოსიარულე. კომბაინი კიდევაც მკის, კიდევაც ლეწავს და კიდევაც არკვევს ხორბალს.

გლვებებს ესმით, რომ ახალი იარაღი სჯობია ძველს, ტრაქტორით უფრო მეტის გაკეთება შეიძლება, ვიდრე ცხენით და ხარებით და უფრო მსუბუქი სამუშაოცაა. გლვებისათვის შეუძლებელია ტრაქტორის და კომბაინის ყიდვა. და რომც იყიდოს, როგორ უნდა მოიხმაროს თავის პატარა ნაკერ მიწაზე?

რა ხერხს მიმართეს გლვებმა? ისინი აწყობენ კოლმეურნეობებს. აერთებენ თავიანთ პატარა-პატარა სახელოსნოებს და ხორბლის, რძისა და ხორცის დიდ ქარხნად აქცევენ. მაგრამ ეს ადვილი საქმე არ არის,—ეს ნიშნავს, რომ სოფლის ძველი ცხოვრება სულ უნდა შეიცვალოს ახალ ცხოვრებაზე.

6. ძველი სოფელი მუზეუმისათვის გამოდგება.

ავილოთ მაგალითისათვის რომელიმე სოფელი. ვთქვათ, ამ სოფელში ორმოცდაათი სახლია. ყოველ სახლს აკრავს ეზო. ჰყავთ ცხენი, ხარები, ძროხა, ღორი. თავლაში ინახავენ სახნისს, გუთანს ფარცხს, ურემს, მარხილს. სოფლის ახლოს და-

ნაწილებულია (მიჯნებით) სახლვრებით მინდვრები. ყოველ ნაქერს თავისი პატრონი ჰყავს.

დახატეთ ყველა ეს ქალაქის ფურცელზე. მხოლოდ, რასაკვირველია, 50 სახლის მაგიერ საკმაო დაიხატოს ერთი სახლი.

რა მოხდება, ეს სოფელი რომ შეუერთდეს მეზობელ სოფლებს და ერთად იყიდონ ტრაქტორები და მანქანები?

ცალ-ცალკე პატარ-პატარა ნაქერი მიწების დამუშავება უხერხულიც არის და ძვირიც დაჯდება. მთელი მინდორი ერთბაშად უნდა დაიხნას, მიჯნების მიუხედავად. ყველა პატარ-პატარა ნაქერი უნდა გადიქცეს ერთ დიდ საერთო მინდვრად, საერთო ყანად.

აი ეს უკვე ერთი ცვლილებაა, რომელიც უნდა მოხდეს სოფელში.

წაშალეთ თქვენს ნახატზე მიჯნები.

შემდეგ, რაკი ცხენებისა და ხარების მაგიერ ტრაქტორები იქნება, ცხენი და ხარები საჭირო აღარ არის. წაშალეთ ნახატზე და გვერდით დახატეთ ტრაქტორი. არ არის საჭირო

არც ურემი, არც მარხილი — მათ მაგიერ იქნება მისამელი ურემები. ერთი ტრაქტორი ამნაირი ურემების მთელ მწკვრივს წაიყვანს. დახატეთ მიბმული ურემების მწკვრივი მატარებელივით. აღარ იქნება საჭირო სხვა საგლებო იარაღებიც — სახნისი, ფარცხი, კვერი, ცელი. უნდა წაიშალოს ისინიც. მათ მაგიერ სხვა მანქანები იქნება, უფრო დიდრონი და ღონიერი და დალაგებული უნდა იქნას ეს მანქანები პატარა თავლაში კი არა, უფრო დიდ, ფართო შენობაში. წაშალეთ პატარა თავლა, დახატეთ შენობა მანქანებისათვის.

მოდით განვაგრძოთ ჩვენი ნახატების დათვალიერება. ძროხა! რა ვუყოთ ძროხას? ის უნდა გავგზავნოთ, სადაც სხვა ძროხებიც იქნება — რძის ქარხანაში. იქაც იქნება ყოველნაირი ხელსაწყო და მანქანა, ნათელი, დიდი, კარგად მოწყობილი ბაქები, საკმაო საქმელი იქნება მომარაგებული, ღორები, ქათმებიც, ბატებიც უნდა გაიგზავნოს საგანგებოდ მოწყობილ ადგილას.

და როდესაც გლეხის ეზოში არ იქნება არც ძროხა, არც ცხენი და ხარი, არც ღორი, არც ქათამი, არც ბატი, — მაშინ ეზოც აღარ არის საჭირო, ისიც წაშალოთ და გვერდით დახატოთ საერთო ფარები. რაღა დარჩა სოფლისაგან? მარტო ქოხი! მაგრამ ქოხი ხომ ისე ჩამოძვლებულია, ბნელი დაბალქერიანი, ისეთი სივიწროვეა შიგ,

რომ თავისუფლად მოტრიალებაც სჭირს. იქვე რეცხავენ, კერძს ხარშავენ, სძინავენ, სქამენ. იქვეა ბავშვის საგებები, აკვანი, ქვაბები და სხ. ღირს ამათი დატოვება? მოდით, ქოხიც, და ყველაფერი, რაც შიგ არის, ბუხარი, ქვაბები, აკვანი და სხვა წაეშალოთ და ქოხის მაგიერად დაეხატოთ ღიდი, ფართე, მაღალ, ფანჯრებიანი სახლი. ამ სახლში იქნება სასადილოც, აბანოც, სამზარეულოც და სამრეცხაოც, ბაგები ბავშებისათვის და სამკითხველოც.

რალა დაგვჩა სოფლისაგან? არაფერი! სრულიად არაფერი. სამაგიეროდ მის გვერდით გაიშალა მთელი კოლმეურნეობა—მანქანებით, საერთო ფარებით, ღიდრონი, მზიანი სახლებით.

რასაკვირველია, ყველაფერი ეს არ შეიძლება ერთბაშად გაკეთდეს. ერთბაშად ყველასთვის სახლის აშენება ძნელია. მერე კიდევ, რაც გინდა იჩქაროთ, ტრაქტორების საკმაო რიცხვის გამოშვებასაც დრო უნდა.

მაგრამ თხუთმეტიოდე წლის განმავლობაში ყველაფერი შეიძლება. ერთ-ერთ ჭურჭყიან, ბნელ ქოხს ფრთხილად აიღებენ და მუზეუმში გადაიტანენ, რომ ნახოს ყველამ, რა ჭურჭში და სივიწროვეში ცხოვრობდა უწინ ხალხი. ცხენი? ცხენს დაუდგა დასასრული. ოდესღაც ცხენები ქარხნებშიაც მუშაობდნენ, მაშინ

როდესაც არ იყო ორთქლის მანქანები. ცხენების ძალის საშუალებით ტუმბავდნენ წყალს, მოჰქონდათ მალაროებიდან ნახშირით დატვირთული კალათები გამოჰქონდათ ქვეები ქვის სატეხი ადგილებიდან, იყო მოწყობილი ცხენის ტუმბოებს გარდა ამწვევი ონკანები.

ახლა განა სადმე ნახავთ ცხენს სამანქანო განყოფილებაში? სოფლისათვისაც მოიგონა ადამიანმა ახალი დამხმარე, ახალი მეგობარი—ტრაქტორი, და ძველმა ამხანაგმა მეგობარმა თავი უნდა დაანებოს სამსახურს.

დადგება დრო, როდესაც ცხენის ნახვა მხოლოდ მხოლოდოგიურ ბაღში იქნება შესაძლებელი—ქირაფთან და ზებრთან ერთად და წარსულ დროს მხოლოდ მანქანების თუჯის გვერდებზე მიკრული სპილენძის ფირფიტები მოგვაგონებენ, რომელზედაც წარწერილი იქნება ამდენი და ამდენი ცხენის ძალისა არის.

მ. ილინი

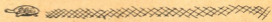

ჩვენი ბოსტანი

შესეთ ბავშებს, შესეთ ბავშებს,
შესევიან ბოსტანს როგორ:
არეულა ერთმანეთში
დიდ-პატარა, ბიჭი, გოგო.
— აბა, ხელი გამოიდეთ,
დატრიალდით, რესო, მარგო!
ეს ბოსტანი გამოეხილოთ,
გაეწმინდოთ და გამოეპარგლოთ.
— შესეთ, შესეთ,—ა იმ კვალსე
რა სტაფილო ამოსულა!
— აბა, სადა? რა ტკბილია,
ენის წვერსე დნება სულა!
— აგერ ხარობს ოხრახუმი!
— პრასაც ხარობს, აბა, ნახეთ!
კომბოსტო ფხალს დამიხედეთ
— აგერ, მწვანე ისწანასიც!
— აბა ჩქარა, აბა ჩქარა—
დატრიალდით, ქეთო, ნანი!
ფხალს და მწვანისს არ მოგაკაკლებს
მთელს წელიწადს ეს ბოსტანი. მ.

ღამ და კყ

— მამა, ერთი, დიდი ცხენი მივიდე, — სთხოვა ერთს საღამოს ლეომ მამას.

— ცხენი? — გაიკვირვა მამამ. — რაღა დროს შენი ცხენია? საცა სკოლაში მიგაბარებ და წიგნებს ჩაუფლები.

— რა ვუყოთ, მანც მივიდე, — შეესუქა კვლავ ლეო და მამას კისერზე ჩამოეკიდა.

— კარგი. რასხან ასე გულით გინდა, ჯამაჯირს რომ მივიდე, ჩვენი კოლხერტივიდან წამოვიღებ. გაუფრთხილდი კი, მალე არ გააფუჭო.

— მე სათამაშო ცხენი კი არ მინდა, ნამდვილი ცოცხალი ცხენი მინდა! — შეჭევირა ლეომ.

მამას გულიანად გაეცინა.

— შენ აღარა სუძრობ! ცოცხალი ცხენი!.. შერე, შედ ჯდობა რომ არ იცი? მაშინვე ჩამოგაკვებს.

ლეო ჩაფიქრდა.

— მოდი, ცხენს თავი დაუხანებოთ, ვიეიდი ჰატარა ვირს და მემანუხედ დაგაუყებ.

ლეოს ჯერ ეწეინა ასეთი წინადადება, მაგრამ მალე ამხედვც დასთანხმდა.

— კი, მაგრამ ერთი რამ სულ დამაფიქვდა, — უცებ შესწუსდა მამამ. — ვირობა რომ ტლინკები იცის, არ გეძინია?

ლეო მშიშარა ბიჭი არ იყო, მაგრამ ვირის ტლინკი ამასაც ვაგვანა და ველარაფერი სთქვა.

— მოდი, ისევ სსვა რამ გამოვუმებოთ! არ გინდა ჰატარა ლეკვი ან კატა?

— არა, არ მინდა. არჩილსა ჰუბავს დიდი ძაღლი უურბავს, რა სიკოს კატა ციცკა, მე კი ისეთი ცხოველი მინდა, რომ ჩემს ამსახანაგებში არავისა ჰუბავდეს.

— კარგი, ეგეტ შესაძლებელია. მე ვიპოვი ისეთ ზირტუვს, რომელიც შენს ამსახანაგებს იქნებ ჯერ არც კი ენახოსთ,— დაუძტა მან და ბავუს თავსე ხელი დაადო.

გახარებულმა ლეომ ტაში შემოჰკრა და ოთახს კუნტრუძით შემოურბინა.

— რასან შენი საქმე გადაწედა, დამშვიდდი! უკვე ცხრა საათია და შენი ბილის დროა,— ურჩია მამამ და ისევ გახეთს დაუბრუნდა.

— ნეტა ისეთს რას მომიუყანს მამიკო?— გაიფიქრა საბანში გახეულმა ლეომ.

— იქნებ სწილო იოს, ან დათვი, ან ვეფხვი?

ამათ გახსენებაზე ბავუს შიშის ქრუანტელმა დაუარა ტანში.

— არა... არა... ისევ სხვა რამ აჯობებს: შელია... კინდ ციუვი.

ლეო ძაღე დამშვიდდა და ტკბილად ჩაეძინა.

ლეოს მამა უოველ დილით სამსახურში მიემურებოდა, საღამოობითაც სსდომა ჰქონდა სოლმე და ბავშვისათვის ვეღარ იცლიდა.

— ზეგ თავისუფალი ვიქნები და აკისრულვებ თხოვნას,— უთხრა შვილს.

მართლაც ერთ დღეს მამა დილიდანვე სადღაც წავიდა და ლეოც მოუთმენლად ელოდა: ხან ფანჯრიდან იურებოდა, ხან ოთახში აქეთ იქით აწუდებოდა. დედამ რამდენჯერმე კიდევ დატუქსა-

— ბიჭო, რას დაბორთავებ?
 ჩადი ესოდში, კაბინინ-კამოინი-
 ბინე, დრო კაივლის და მამაშენის
 მოსვლასაც მოესწრები!..

ლეო ესოდში ჩავიდა და შესობ-
 ლის ვაქს ვადასძახა.

— სოსო, მოდი, უურში რაღაც
 კითხრა. მხოლოდ არაუვისთან ვა-
 ამხილო.

სოსო ზიონური იყო. ლეო მას დიდი ხდობით და ზატევის-
 ცემით ეჭურებოდა.

თვითონაც მოუთმენლად მოელოდა იმ ბედნიერ დღეს, როდეს-
 საც ზიონური ვახდებოდა.

სოსო, დღეს მამამ საჩუქარი უნდა მომიტანოს. გამოიცანი,
 რა იქნება?

— საჭმელი რაში, — წარმოსთქვა სოსომ და ახალ ქამარზე
 ხელი გადაისვა. — ან ბურთი, ან ბსრიალა...

— არა! ზირუტევი, მაგრამ ისეთი, რომელიც შენ ჯერ არც
 კი გინახავს.

— არ მინახავს? როგორ თუ არ მინახავს? განა ისეთი რა
 უნდა იყოს, რომ ჯერ არ მენახოს? — ამაყად წარმოსთქვა მან.

ამ დროს ჭიშკრის კარი გაიღო და ესოდში ლეოს მამა შემო-
 ვიდა. მხისავან გაწითლებულიყო. ხელსახოცით შუბლიდან ოფლს
 იწმენდდა. ხელში რაღაც თოკზე ჩამოკიდებული მოჭქონდა.

განხარებული ლეო მივარდა მამას.

— აი, თხოვნა აკისრულე. მოგიყვანე კეთილი და სრულე-
 ბით უწინარი ზირუტევი.

— აბა სად არის? სად? — კითხულობდა ლეო, თან აქეთ —
 იქით იურობოდა.

— კუ! — შესძახა ამ დროს სოსომ. — ვერ ხედავ. მამას შენ-
 თვის კუ მოუყვანია.

მხოლოდ ასეა შესაძლებელი
 ლეომ თოკზე ჩამოვიდებული
 მუქი ცხოველი, რომელიც თა-
 ვის ფარის ქვეშ მოკუმშულიყო
 და არც თავად უჩანდა, არც
 ბოლო.

— კბუოფილი ხარ სანუქრით? მე თვითონ დავიჭირე კუს
 ტბაზე, სადაც საგანგებოდ წავედი. წელზე თოკი მოვაბი და წა-
 მოვედი.

მახამ კუს თოკი მოხსნა და მიწაზე გაუშვა. ლეო და სოსო
 შორიდან ცნობისმოყვარეობით დასცქეროდნენ მას.

კუ დიდხანს უძრავად იდო. ბოლოს შეინძრა, უძნო კისერი
 გამოყო და საბრალოდ დაინსინა.

ბავშვებს გაუცინათ.

— რა შიშაჩაა! რა საცოდავად დაბობდავს. უღამაზოა, მაგ-
 მე მანც მომწონს, — წარმოთქვა ლეომ, როდესაც რამდენჯერმე
 შემოურბინა.

— იმედია, კბუოფილი დარჩები სანუქრით. გაბარებ შენს
 მეგობარს კუს, მე კი ცოტას დავისვენებ.

ლეომ და სოსომ ტაპტით წუალი მოარბენინეს, შივ სიცხისა-
 გან შეწუხებული კუ ჩააგდეს, რომელმაც მაშინვე სრუტკა დაიწყო.

— მეტი არ მოუვიდეს, თორემ კქიმის დამახება დაგვჭირდე-
 ბა, — იმახდა სოსო.

ლეომ მარდად მოარბენინა ბოსტნეულის ფოთლები და წინ
 დაუდგარა.

— ჭამე, შე საცოდავო, კზაზე მოგშივდებოდა, — ეუბნებოდა
 ალერსით.

საღამომდე ასე ულოლიავეს კუს. ბოლოს გადარწვეიტეს სამ-
 ხარეულოში დაემწევიდათ. ხვალ კი ეველა მესობდის ბავშვებს შე-
 ატუობინებენ ამ სასიამოვნო ამბავს.

ლეომ კუ სამხარეულოს კუთხეში მოათავსა ნახშირის უეთის უკან, კარი გამოუკეტა და ოთახისაკენ გაიქცა.

მეორე დილით ლეომ სამწუხარო ამბავი გაიგო: იმ დამესწავლის დასაღწევად, სამხარეულოში მესობელი ნინო შევიდა. უცებ ფეხებში რაღაც მრგვალი, მაგარი საგანი მოედო და სისინიც მოესმა. შემინებული მოხუცი წივილ-კივილით გარეთ გამოვარდა.

— არიქა, მიშველეთ! სამხარეულოში რაღაც დაძვრება.

მოკროვდენ მესობლები, ანთეს შუქი და იატაკზე მოკუმშული, მხაურობისაგან შემინებული კუ ნახეს.

— გენაცვალეთ! — იძინოდა ნინო, — ასე ჩემს სიცოცხლეში ჯერ არ შექმნიებია! ეს სამაკელი შიკ ფეხებში მომედო კინაღამ წამაქცია. რა სახლში შემოსაბუებია ეს მახინჯი, ესა?

ლეოს დედამაც შეიღს უღალატა და ნინოს დაუჭირა მხარი.

— კუს სახლში აღარ გავაჩერებ, არა, სადაც გნებავდეთ, იქ წაიუვანეთ! — გაიძისოდა ესეც. მეტი გზა არ იყო, ლეომ კუ დაბლა ბაღისაში ჩაიუვანა და იქ ბუჩქებში დააბინავა.

საბრალოდ აქაც დიდხანს ვერ იხიერა. მესობლებს დასახანავად ესარებოდათ მწვანე, კველისთავა, დანაოჭებულ კისრიანი კუ და ერთხმად მოითხოვდენ მის გადასახლებას.

— საღამოობით მოსვენებას არ გვაძლევს, ისე დაბაკუნებს ჩვენს აივანზე, თითქოს მთელი ქვეყნის ზატრონი ეკ იოს.

შესწუხდა ლეო, თვალცრემლიანი სოსოსკენ გაიქცა და თავისი გაჭირვება შესჩივლა.

საქართველოს
საქართველოს

ბ ა ნ ა კ ა ლ

წუნ აქ ვეხოვრობი
 სოფხოვრ,
 აქ ვახკობი,
 ამხანაო.
 მქენე მღვზე
 დავადამობი,
 დავხარადობი
 თეხუფლიდ,
 სუფი ჰერს
 დარზ ვახხიქეი.
 და ვოუფლიდ,
 მხინდ მესხე
 ეახრქანგეხე
 წილად დლი,
 სუფიან ხნა,
 თვის დროზე
 მქრთვი კვლეიქს
 ცლქი ილა.
 წიხოვტეხი
 ვუფ-უფეთ.

ვწინანგინი
 კი არ ვუფეთ
 კავებლები
 წელის ხანად
 და მარტეხი
 თეხუხეთი
 კადელოფი
 კრან-კრან.
 ვარვადობი
 ვანს ვახხიქეი,
 რომ კვლეიქსელი
 სწავლა, მნა,
 წუნ არ კვლან,
 ამხანაო,
 მხოლოდ მქრ
 თამბობა.
 სოფლები ვეხმანგეხი,
 მუფეთი და სიდი,
 მტომ არა ეს მადამი
 მხედ ასე ვეხოვრობი.

კავებლები რადიო და
 კავებლები სოფლის
 კლუბი
 და ქახუბი მუფეთი
 ხელის და სწავლის მუქი.
 სიღამითი
 ვუფიანგეხი
 ვუფიანგეხი
 წიქს და ვახხიქეი,
 და კვლებსი
 სუფი მნა
 დარსეულიდ
 დავახსეს.
 სოფიანგეხი
 წარ-კახხი
 ხსენებლიდ
 მუფიანგეხი.

56.

თ. ხელმწიფი.

სოსომ ამხანაგისთვის თავი გამოიღო. ბევრი უმტკიცა მესობ-
ლებს: კუსთანა უწეინარი, მძვიდი არსება მთელ ქვეყანაზე
მოინათვებო, მაგრამ ამაოდ.

უოველის მსრიდან ერთი და იგივე უღმობელი გადაწვეტილე-
ბა ისმოდა: „კადევეთ“, „კადასანსლეთ“, — სუ ტირი, ლეო! —
უთხრა ბავშუს ალერსით სოსომ.

— მოდი, დღეს საღამოთი ჩვენს ეზოში მესობლის შავშები
შვეაგროვოთ და ერთად მოვისაზროთ, როგორ ვუშველოთ ჩვენს
მეგობარ კუს.

ლეოს მოწონა სოსოს აზრი და მთელი დღე იმედინად მოე-
ლოდა სხდომის დაწყებას.

საღამოთი თუთის ქვეშ შეკროვდა ჰატარა საზოგადოება. ნენე,
რეზო, თინა, კეკური და ბაცუნა გაბრწეინებულნი თვალებით სო-
სოს სიტყვებს მოელოდნენ.

სოსომ თავმჯდომარის ადგილი დაიჭირა, გვერდით ლეო მო-
ისვა, დანარჩენები გრძელ სკამზე ჩამწვრილდნენ, და სხდომა დაიწყო.

— ამხანაგებო! — რისიანად დაიწყო სოსომ: — თქვენ ვეულებს
მოკვსნებათ, რისთვის მოვიწვიეთ მე და ლეომ ეს კრება. გთხოვთ
გამოსთქვათ თქვენი აზრი ჩვენი დაზარეული კუს შესახებ.

ბავშვები ერთბაშად ახმაურდნენ. ერთმანეთს აღარ აცდიდნენ სიტ-
ყვის თქმას. ვეულებს ცდილობდა დანარჩენები თავისი აზრის სის-
წორეში დაერწმუნებინა.

— ხესე შევსვათ, იქ არავის დაუშლის! — იძახოდა ერთი.

— წუაღში ჩაუშვათ, დე, თავისუფლად იცუროს! — ამტკიცებ-
და მეორე.

— კორასე წავიუვანოთ, იქ ავუშენოთ ჰატარა, ლამაზი სას-
ლი! — იძახოდა მესამე.

— ამხანაგებო! — წარმოსთქვა სოსომ, მოისმინეთ ჩემი აზრიც.
კირჩევთ ჩვენი დაზარეული, ვეულებსაგან დევნილი კუ საბავშო ბაღ-
ში მივაბაროთ.

ვეულებს გაკვირვებით შესტყუროდა ერთმანეთს.

— დიას, თქვენ ეველამ იცით, როგორ უყვართ ჰაწიებს ზირტეები. ამიტომაც საბავშვო ბაღის ბავშვები სიამოვნებით მიიღებენ თავისთან კუს და მოუკლიან.

— გაუმარჯოს ჩვენს ბელადს, ზიონერ სოსოს! ვაძაა!—მესმასეს ბავშვებს და მსურვალე ტაშით დახაჯილდოვენ თავისი ბელადი.

— რახან ასე მოგეწონათ ჩემი აზრი, — განაგრძო სოსომ, — ხვალ დილით შევიული გამკესთან, ჩვენს თხოვნას გადავცემ და ჰასუნსაც შეგატეობინებთ.

ეველა კმაყოფილი დარჩა ასეთი დადგენილებით. მეტადრე ლეოს მოსწონდა სოსოს აზრი და ხვალინდელ დღეს მოუთმენლად ელოდა.

მეორე დილით ბავშვები ადრე შეკროდნენ. ელოდებოდნენ სოსოს მოსვლას და კუს უაღერსებდნენ. ერთს მისთვის ჰურის ნატეხი მოეტანა, მეორეს — მაქრის კენიტი. ეველა ცდილობდა მისდამი სიბრალული გამოეჩინა.

ამ დროს სოსოც გამოჩნდა. სახე სინარულით უბრწყინავდა. რამდენჯერმე ქუდი ჰაერში აისროლა და აღტაცებით დაიწყო:

— დეიდა ანიკო თანახმაა! ბავშვიც სინარულით შეგვხვდებიან, შეგვიძლია კუ ესლავე წავიუყანათ.

ბავშვები დაუბცურდნენ. ზოგი თმას ისწორებდა. ზოგი ზირის დასაბანად გაიქცა. მალე ეველანი მხად იუვნენ. წინ სოსო მიუძღოდათ, შემდეგ ლეოს თოკზე ჩამოკიდებული კუ მიჰყავდა, მერე — კუკური, რეხო, თინა და ბოლოს სამი წლის ბაცუნა სასაცილოდ მიბაჯბაჯებდა.

აი, საბავშვო ბაღსაც მიუხსლოდნენ, სადაც ბავშვები ჩვილი-სიცილით მიეგებენ მათ. დიდის ცნობის მოყვარებით აწუხდნენ ანკლადმოუვანილ კუს და კბაუოფილი იუვენს.

— ბავშვებო!— წარმოსთქვა ამ დროს მასწავლებელმა, დეიდა ანიკომ.— ძალიან მისარია, რომ ასეთი სიამოვნებით მიიღეთ ჩვენი ახალი მღკმური. ეს ზირველი ცხოველია, რომელსაც ადგილი დაეთმობა ჩვენს ბაღში. კუ უველახე უფრო სასარგებლო ცხოველია ქვეწარმავალთა შორის: მისი ფარი, სორცი და კვერცი იფრიად გამოხადგვარია ადამიანისათვის. ეს სმელეთის კუა, უვეარს სითბო და სიცვიეს ვერ იტანს, ამიტომაც ზამთრობით მიწაში იძინებს; იკვებება მცენარეულობით: ბალახით, ფოთლებით, სილით ზოკიერთი მწერებითაც, ლოკოკინებით. სოსომ კარგი აზრი მომცა: ზატარა ზირუტეებისათვის ჩვენთან კუთხის მოწეობა. იმედი მაქვს, ახლო მომავალში ვიძოვით კურდღლის ბაჭეებს, თეთრ თაგუებს, სღარბს და იმათ ცხოვრებასაც გავეცნობით.

ბავშვებმა დიდის სიამოვნებით მოისმინეს მასწავლებლის სიტყვები და გადასწვიტეს თვითონვე ეპატრონათ ზატარა ზირუტეებისათვის.

კიდევ დიდხანს ისმოდა მხიარული ჩვილ-სიცილი საბავშვო ბაღის ფართე ეზოში.

ნასიამოვნები ზაწიები შინ ბრუნდებოდნენ. მათ მოეწონათ დეიდა ანიკო, ზატარა ამხანაგები, რომელნიც ასეთი სიამოვნებით სწავლობდნენ და ერთობოდნენ.

ლეოს მამა შეტად კბაუოფილი დარჩა საქმის ასეთი დაბოლოებით და გადასწვიტა, აუსრულოს შვილს სურვილი და საბავშვო ბაღში მიაბაროს.

მარეზი

პირველი ავტობიუსი

სასლში. დიდი ფაცი-ფუცია. ეველა მირბის-მორბის. ეველა რაღაცას აკეთებს. დედას დიდი ჩემოდანი გამოუთრევია და მიკ ნიუთებს ალაგებს, ბებია სცვლებს აკერებს, გივი ძამის წიგნის თაროზე ფათურობს, წიგნები კადმოაქვს და ჩემოდანში აწუობს. ეველა საქმიანობს, ზატარა ნანის კარდა. ნანი კი დაეხეტება ოთახებში და ხან ერთს შეეხირობა, ხან მეორეს.

აი, ახლაც, კახსნილ ჩემოდანთან ჩაჩქილი დედის წინ შედგა, ზურგზე ხელები დაიწყო და დედას მიაჩერდა.

— ამ ნიუთებს სად კსაზნი, დედა?

— ოს, ნუ მიძლი, ნანი, ხომ ხედავ, არა ძცალია!

ნანიმ ტუჩები გაბერა და მშისაკენ წაფურტუნდა.

როცა წიგნებით დატვირთული გივი მისკენ მობრუნდა, ნანიმ დრო ისელთა და ჰკითხა:

— სად მიგაქვს ეს წიგნები, გივი?

გივი შეიჭმუნა და ფესი დააბარტუნა.

— უფ, ნუ მეღობები, ნანი!—მოუთმენლად სთქვა მან.— ნეტავ რას დაეხეტები, ის არა ხჯობს, შენ სათამაშოებს მიჭხედო?

ნანი საბოლოოდ გაიბურტა და ფანჯარასთან აიტუნა. ნეტავ რამ გააბაროტა ეს ხალსი? ბებიაც კი ასეთი კეთილი და მოსიყვარულე, დღეს სულ მოღუშულია და ერთხელაც არ გაუღიმა ნანის. გარედ კი წვიმს, სათამაშოდ გასულაც არ შეიძლება. ნეტავი მამა მანც მოვიდეს!

გაისმა ზარის წკრიალი.

— მამა! — შესძახა ნანიმ და ჩიტყვით გაფრინდა დერეფანში.
 კარი გაუღო თუ არა, სეტყვასავით მიაუარა კითხვები:

— სად მიაქვს გივის წიგნები? ჩემოდანს რატომ ალაგებენ
 დედა რათ არის გაბრასებული?

— წამოდი ჩემთან, ვუკლავფერს ავიხსნი, — უთხრა მამამ და
 თავის ოთახში გაიყოლია.

იქ ქუდი მოიხადა, ზორტყელი ტანტყე მიაგდო, სავარძელში
 ჩაეშვა და ნანი მუსღზე დაისვა. მერე დაუწყო ქანაობა, თანაც
 უამბობდა:

— ჩემოდანს ჩემთვის ალაგებენ, დედაც იმიტომ არის მოწ-
 ვნილი, რომ მე შორს მიუდივარ, რუსეთში.

ნანის თვალები გაუკანთრდა.

— რუსეთში, — გააწვევტინა მან. — იქ, საცა მია ლენინი მა-
 რნია?

— არა, მია ლენინი მოსკოვშია, მე კი ნიჟნი-ნოვგოროდში
 მიუდივარ.

— ნი-ჟნი-ნოვ-გოროდ-ში, — გააჭიანურა ნანიმ, უფ, რამისი-
 გრძე სიტყვაა! მერე, რა უნდა გააკეთო იქ?

— ავტომობილი.

— როგორ თუ ავტომობილი?

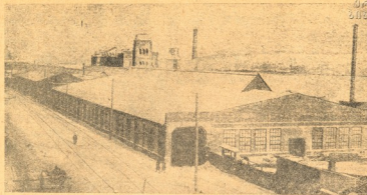
— ჰო, აი, ასე. იქ ავტომობილის ქარხანას ვხსნით. იმ ქა-
 რხანაში ავაწვობთ ავტომობილს და გაუშვებთ. ეს ჩვენი ზირველი
 ავტო იქნება.

— ზირ-ვე-ლი! — გააჯავრდა ნანიმ. — რის ზირველი, ვერ სედავ,
 რამდენი ავტო დარბის ქუჩებში?

— ჰო, მაგრამ — ის სასლვარგარეთ გაკეთებული ავტოებია,
 ეს კი ჩვენი, საბჭოთა ქვეყნის ავტო იქნება.

— სულ თქვენ გააკეთებთ, სულ?

— არა, სასლვარგარეთის ქარხნებიდან მოკვივა ცალ-ცალკე
 ნაწილები, აქ კი ჩვენ თვითონ ავაწვობთ. წინადა კი მსამსარეული
 მოკვიდოდა. უფრო ძვირიც ვდებოდა.

ნანის თვალები გაფართოვებინა და ერთ წერტილს მისჩერებოდა. მამამ ცხვირზე წვინაურტი გაჭკრა.

— გაუიგე. — დინჯად უნახუსა ნანიმ, მერე მამას თვალი გადაავლო და იჭუნეულად ჭკითსა:

— მამ, შენ ავტომობილის განსაკეთებლად მიდიხარ?

— ჰოოო! — გაეცინა მამას, — სწორედ მამაგიტომ.

— ნანიმ ცოტა კიდევ იფიქრა, მერე თავი მძლავ აიღო და მამას თვალი გაუსწორა.

— მერე, როცა გააკეთებ, მე არ გამოგიგზავნი?

მამამ ისევ გაიცინა.

— რატომაც არა.

— მამ გამოგიგზავნი?

— გამოგიგზავნი, მამ!

მამა-შვილმა ხელი ხელს დაჭკრეს.

უკვე რამოდენიმე დღეა, რაც მამა წავიდა. ნანი სულ მის გამოგზავნილ ავტოს ელის, ელის, მაგრამ ჯერ არაფერი ჩანს.

ერთ დღიას ნანი კარგ გუნებაზე აღვა.

ისახუსმა თუ არა, გამოათრია მივიწეებული სათამაშოები და შეუდგა „მუშაობას“. გადასწევიტა ადღუშის გამართვა. უნძო ტიკინა, ცხვირმოჩეხილი ჯარისკაცი, ბორბლებიანი ცხენი და თუნუ-

ნუქის აეროპლანი ერთ რიგში გააძწკრევა, თვითონ ^{ეგრეთვე} ^{საქართველოს} ^{აეროპლანის} ^{პროექტორად} ^{წარმოიდგინა, სკაძსე შედგა და იქიდან სიტყვა} ^{უთხრა.}

— გაუძარჯოს კომუნისტურ ჰარტის!—გაათავა ბოლოს.

— ვაძაა! — დაივირა თავისი უხმო ჯარის მაგივრად.

— გაუძარჯოს მუშებს!

— ვაძაა!

მერე მთავარსარდლად გადაიქცა. სკამიდან ჩამოვიდა, რაწმს წინ გამოეჭიმა და დაიძახა:

— ერთი-ორი-სამი! ერთი-ორი-სამი! შე-სდექ! — თუმც მისი „არმია“ უმისოდაც უძრავად იდგა.

ამ დროს ვაისმა ზარი. დედა გავიდა და სისხარულით გაბრწყინებული შემობრუნდა. ხელში ღია ბარათი ეჭირა.

— ნანი დანე რა გამოგოგსაუნა მამამ!

და ბარათი გაუწოდა.

ბარათზე ავტომობილი ესტა.

უკანა კუროდსე კი ეწერა:

„მომილოცავს, ნანი! გუშინ ათი ასეთი ავტომობილი გამოვუშით. აი, ის ავტო, რომელსაც შეგზირდი. აკოცე უველას.“

„მამა“

ნანიმ გადაატრიალ-გადმოატრიალა ბარათი, შეათვალიერა და ამოიხსრა.

— შე კი ნამდვილი ავტო მერხია! მაგრამ არა უძავს, როცა გავიზრდები, მე თვითონ გავაკეთებ.

ესა სთქვა და ღია ბარათი ლენინის სურათის ქვეშ მიაკრა.

— უველამ უნდა ნახოს. — სთქვა

მან, — ჩვენი ჰირველი ავტომობილი, რომელიც მამამ გააკეთა!

პ ა ტ ა რ ა მ ო ნ ე ზ ი

ამერიკაში 10-14 წლის ბევრი ბავშვი მუშაობს ქარხნებში, ფაბრიკებში, ანდა ფერმებში—შავ მუშებად, მწყემსებად.

კანონით ამერიკაში არ არის აკრძალული ბავშვების აყვანა სამუშაოზე და მათ კი გაჭირვება აიძულებთ იმუშაონ. იმ 48 შტატიდან (თემი), რომელნიც შეადგენენ ჩრდილოეთ ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფოს, 31 სამრეწველო შტატში ბავშვებს 14 წლის ასაკამდე უფლება აქვთ დღეში 10 საათამდე იმუშაონ ფაბრიკა-ქარხნებში.

ასიათასობით მუშაობენ ბავშვები შინამრეწველობის პატარა პატარა სახელოსნოებში. აქ, უსაშინელებს, უმძიმეს პირობებში, უვენტილაციოდ, შეხუთულ ჰაერში აკერებენ ისინი ღილებს მუყაოებზე, ასხავენ ძაფზე ხელოვნურ მარგალიტს, აკეთებენ ყვავილებს. ეს სამუშაო ბავშვებისთვის არ არის ძნელი, მაგრამ თავისი ერთფეროვნებით აჩლუნგებს მათ ტვინს, და ბოლოს და ბოლოს ბავში იქცევა დაბეჩავებულ, ჩამორჩენილ და ხშირად ნახევრად გამოსულელებულ ადამიანად: ბავში ხომ დღეში 10-12 საათს მუშაობს და როგორც ავტომატი სულ ერთსა და იმავე საქმეს აკეთებს.

6-14 წლის ძალიან ბევრი ბავშვი მუშაობს კონსერვების დამამზადებელ ქარხნებში. თევზის კონსერვების ერთ-ერთ წარმოებაში მომუშავე 54 ბავშვში 5 ბავში 6 წელზე ნაკლების აღმოჩნდა. აქ წარმოებაში ისეა ყველაფერი მოწყობილი, რომ 6 წლის ბავშვსაც კი შეუძლია რაიმეს გაკეთება. ამ ქარხნებში მულამ მავნებელი მოწამლული ჰაერია.

მაგრამ ბევრია ბავშვისთვის მძიმე სამუშაოც. მაღაროებში, მიწის ქვეშ, 14 წელზე ნაკლები ასაკის 24.000 ბავში მუშაობს.

მთელი დღეობით მუშაობენ ისინი სინესტრესა და სიბნელებში, და ეს მუშაობა ბავშვებს სავსებით აუძლურებს.

მაგრამ კაპიტალისტებს რა ენალვლებათ?! მათთვის ხელსაყრელია უბრალო სამუშაოზე ბავშვების დაქირავება, რადგან ბავშვებს შეიძლება ძალიან პატარა ხელფასი მისცენ, გაჭირვება და შიმშილი კი პროლეტარიატის ბავშვებს მიერეკება ბნელი მაღაროებისაკენ, შეხუთული სახელოსნოებისაკენ, სახიფათო ქარხნებისაკენ, სადაც, რამდენიმე წლის მუშაობის შემდეგ, ბავშვები ავად ხდებიან მწვავე სისხლნაკლებობით, ქლექით...

ამერიკის შეერთებული შტატების სხვადასხვა სამრეწველო

წარმოებაში მხოლოდ ერთი წლის (1928 წ.) განმავლობაში უბედური შემთხვევების გამო 9.000 ბავშვა სამუდამოდ დაპყარვა შრომის უნარი, 100 მდე ბავში გაისრისა მალაროში და დასახიჩრდა მანქანებში.

გარდა სამრეწველო წარმოებისა, 650.000-მდე ბავში, ბიჭი და გოგო, მუშაობს ბამბისა და თამბაქოს პლანტაციებზე, შაქრის ლერწმის პლანტაციებზე, მარცვლეულობის ფერმებზე, ხილის უხარმაზარ ბაღებში წყნარი ოკეანის ნაპირების გასწვრივ.

პლანტაციებზე და ფერმებზე მომუშავე ბავშვების უმრავლესობა 11—12 წლისაა, მაგრამ ბევრია 10 წლის ბავშიც. ბავშვების მუშაობა ყველგან მზის ამოსვლიდან ჩასვლამდე გრძელდება, ესე იგი, არა ნაკლებ 14-15 საათისა დღეში.

რა ეძლევათ ბავშვებს ამ მძიმე შრომაში?

ბატრონები ცდილობენ დაუმტკიცონ მშობლებს, რომელთაც არ ძალუძთ თავისი ბავშვების გამოკვება, ვითომც დიდი მოწყალეაა მათი მხრივ, რომ ბავშვებს [თითქმის არცერთი კაპეიკი არ ეძლევათ და

ამასთან, ერთი საზოგადოების ინსპექტორის თქმით: „ბავშები მინდვრებიდან ხშირად ისეთი დაღლილები ბრუნდებიან, რომ ჭამის ძალაც კი აღარა აქვთ“.

ფაბრიკა-ქარხნებში კი ყველაზე უფროსი ბავშები თვეში 6-7 დოლარს იღებენ (12-16 მან.), პატარები კი არც ამის ნახევარს.

სკოლების საქმე ძალიან ცუდად არის. 14-15 წლის ბავშვების ნახევარზე მეტი წერა-კითხვის უცოდინარია, პატარებზე ხომ ლაპარაკიც ზედმეტია.

სოფლის სკოლების დიდი უმეტესობა იხსნება არა უადრეს ნოემბერ-დეკემბრისა და იხურება უკვე აპრილის დასაწყისში, ზამთრის თვეებში კი მეცადინეობა მეტად ზანტად მიმდინარეობს.

ბავშები, რომელნიც ზაფხულში ფერმაში მუშაობენ, ძალიან უყურადღებონი არიან და სუსტი ჯანმრთელობისა და საერთო დაქანცულობის გამო სხვა ბავშვებს სწავლაში უკან რჩებიან.

ბავშები კი, რომელნიც ქალაქში მთელი წლის განმავლობაში მუშაობენ, ხშირად სწავლას სრულიად მოკლებული არიან.

საბავშვო ბაღის ბავშვები საუზმის შემდეგ ისვენებენ.

2. ბავშვების კოლექტივი. მუშაობენ უფროსების ხელმძღვანელობით

წმინდა სისხლის მუსტანგზე ¹⁾ გადამგდარი, თავზე ფართო ქულით და ფეხებზე დეზებით, მექსიკის ქალაქ დაბელლა-ხიტანში მოგზაურობდა ქართველი ოქტომბრელი. მას ასეთი ქალღი ჰქონდა ტანსაცმელში დამალული:

ც ნ მ ბ ა.

მიეცა ესე ამხანაგ ვალიკო ლალიშვილს მას შინა, რომ ის მართლაც მივლინებულია ოქტომბრელების მიერ მექსიკაში საბჭოთა ხელისუფლების დასამყარებლად.

ხელმძღვანელი: ნალაძე

მდივანი: თინა გოგოძე

მზე პირდაპირ თავზე აცხუნებს. ეკვატორული სიციხე დგას. მხედარმა საშხრეთ-აღმოსავლეთისაკენ აიღო მიმართულება და მისი ცხენი მიჰქრის ქვიან, გავრვარებულ ნიადაგზე. ცხე-

ნიც და მხედარიც ქანცვა-პოლელულები არიან. გზა კი შორია — ელ-პალმის-კალვაროსის სასახლე ოდნავ მოჩანს მთის ძირას.

მოულოდნელად, უახლოესი ქოხიდან გამოიჭრა მთვრალი ფაშისტების ხროვა შავი ხალათებით და ნიღბებით.

— ფაშისტები! დავიღუპე! — ვალიკომ თავგამეტებით გადაქრა რაშს მათრახი. ქარივით გაფრინდა შეურაცყოფილი რაში.

სროლა. ტყვიების ზუზუნი. ვალიკო გაწვა უნაგირზე. ტყვიებისაგან გაცხრილული ქული ქარმა მოჰგლიჯა. «ეხ, ველარ წაუვალ!»

კიდევ სროლა. რაში წაიქცა. ვალიკო უნაგირიდან გადმოვარდა და... მწვავე ტკივილმა გამოაფხიზლა: თოკები გველებით ჩაქროდნენ სხეულში. ვალიკო უნაგირზე იღო გარდი-გარდმო. ფაშისტები სასახლისაკენ მიეშურებოდნენ.

ტრობიკული ცის მუქ ხავერზე აღერსიანად ციალებდნენ სამხრეთის ვარსკვლავები. მიწა ისვენებდა დღის პაპანაქების შემდეგ. სასახლის სარდაფში შეგდებულ, გრძნობადაკარგულ ვალიკოს კი გატეხილი თავი სტიკოდა და ოდნავ ჩაესმოდა მალღიდან მთვრალ ფაშისტების სიმღერა და ღრიანცელი.

¹⁾ მუსტანგი გარეული ცხენია.

— დონ როდრიგო, თქვენი სადღეგრძელო იყო!

— სინიორ ¹⁾ კაპიტანო, გნებავთ რომი?

— დონ კალვაროს, დავლიოთ?

— კაბალეროს! დღეს ჩვენ ბოლშევიკების ბუდე აღმოვაჩინეთ. გავანიავით ის. სრულ ხუთ საათზე სასახლე აპრიადღება და მის ნანგრევებში დაიღუპება კომინტერნის აგენტი ვალიკო ლალიშვილი.

ვალკო ხარდაცემული იწვა სარდაფში და ფიქრობდა: „დამწვავენ. მერე რევოლიუცია? ჰაი, თქვე...“ უცებ მოაგონდა, რომ ოქტომბრელს აკრძალული აქვს გინება! ამ დროს მოესმა ფრთხილი ფაჩუნნი. ის იყო გაალო პირი, რომ ეკითხა: „ვინა ხარ?—; რომ უეცრად გაიღო კარი, და მთვარემ გაანათა პირქუში, დიდი ხნის დაუბანელი სპილენძის ფერი სახე ინდოელისა. მის გაბურძვნილ თმებში ქათმის, ბატის და ინდაურის ფრთები იყო გარქობილი.

— ვინ ხარ ჩურჩულით იკითხა ინდოელმა—თუ ფაშისტების მტერი ხარ, ჩვენი მეგობარი ყოფილხარ.

— ხო! ხო!—სიხარულით წაჩურჩულა ვალიკომ.—მე თქვენი ვარ, თქვენი!

— მე მოვედი, რომ გავანთავისუფლო. შენ ბოლშევიკი ხარ?

— ხო! ხო! მე ბოლშევიკი ვარ. პატიოსანი სიტყვა. ღმერთმანი.

მოკუნძული დანა, რომელიც თავ ინდოელი თოკების აპირებდა, გაშეშდა ჰაერში.

— ღმერთმანი! ოქტომბრელები ღმერთს არა ფიცულოლობენ. შენა სტყუი შენი ენა გველის ენაა. შენ არა ხარ ბოლშევიკი.—ინდოელის თვალებში პირქუში ცეცხლები აინთო. გამიგოხე, სახელმკრთალო. არის კიდევ ერთი ნიშანი, რომლითაც გამოიცნობა ახალგაზრდა ბოლშევიკი, ოქტომბრელი.

— ინდოელი დაიხარა და შიგურში ჩასჩურჩულა:—გამოწერილი გაქვს თუ არა შენ ჟურნალი „ოქტომბრელი“?

ვალიკო გაშრა. გული გაეყინა. მას დავიწყონდა ჟურნალის გამოწერა! ინდოელის მოტყუილება კი არ შეიძლება—ოქტომბრელები არა სტყუიან. ის დაიღუპა!

შემხარავი სიჩუმე. ინდოელმა ჩასქიდა ვალიკოს მხარში ხელი, დაუწყო ნჯღრევა და ამბობდა: შენ სდუმხარ. სახელმკრთალო გამცემო. შენ არ გამოგინწერია „ოქტომბრელი“, შენ არა ხარ ბოლშევიკი! შენ მოკვდები!!! ათ საათამდე ძილი კი არ შეიძლება.

შიშით გაახილა ვალიკომ თვალები. მის ლოგინთან იდგა დედა, მხარში ჩასქიდებოდა და ანჯღრევდა.

— ადექი, ათ საათამდე ძილი არ შეიძლება!

¹⁾ ბატონო

- მე უფრო მაღალი ვარ!
- არა, მე!
- არა, მე!
- არა, მე!
- აბა გავიზომოთ!

ბიქტორ, გაბო, კოტე და სტეპკო მიადგენ ერთმანეთს ზურგით, კეფა შეაერთეს.

— დაიცათ! უმჯობესია ზომა მესერზე გავაკეთოთ და რიგრიგობით დავნიშნოთ ყველას სიმაღლე.

ყველანი გაიქცენ მესერისაკენ. გაბომეს ბიქტორი, მხრებზე ხელები დააჭირეს, რომ მიწაზე სწორედ ყოფილიყო, თითის წვერებზე არ შემდგარიყო. დანიშნეს მესერზე ხაზით

გაბომეს კოტე. ბიქტორზე ორი თითით ნაკლები გამოდგა.

დანიშნეს მესერზე ხაზით.

გაბომეს გაბო. თმა დაუტკებნეს, დაუსწორეს, რომ უფრო მაღალი არ ჰგონებოდათ. უთმოდ კოტეზე ერთი თითით ნაკლები გამოვიდა, სამი თითით ნაკლები გამოვიდა ბიქტორზე. დანიშნეს ხაზით.

გაბომეს სტეპკო.

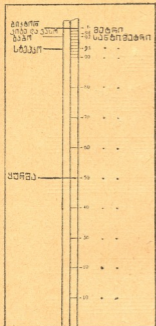
— ეჰ, შენ, პაწიავ! ყველაზე დაბალი ხარ ოთხი თითით.

დანიშნეს ისიც.

სტეპკო ჯირკვლე შედგა. მაღლიდან გადმოხედა ყველას და ხელები გააქნია. სტეპკო ახლა ყველაზე უფრო მაღალია.

მორბის ყურში ძაღლი.

ვასიკო და კოტე გამოვიდნენ.

- აჰა, გავზომეთ ყველა!
- აბა, მოიტა მეტრი!
- მოიტა მეტრი!
- რამდენი სანტიმეტრია მეტრი?

ბიქტორის ხაზი სწორედ ერთ მეტრზეა.

კოტე და ვასიკო 98 სანტიმეტრია.

- გაბო—97 სანტიმეტრი.
- სტეკო—93 სანტიმეტრი.

მურია კი 50 სანტიმეტრია.

ერთი თითი შეიძლება ჩაითვალოს ერთი სანტიმეტრის ოდენად.

გახალისდენ ბავშვები.

- მოდი, ყველაფერი გავზომოთ!
- მოდი! მოდი!
- ყველაფერი! ყველაფერი
- დავიწყოთ. ჯიბლაძე

— ყურწაც გავზომოთ, ყურწაც, მიაყუდეს ყურწაც მესერს.

— გაჩერდი წყნარად, ყურწა! პატარა ნორიკო იქვე სილაში თამაშობდა.

— მოდი, ბარემ, პატარა ნორიკოც გავზომოთ.

ნორიკო სტეკოზე პატარა გამოდგა ხუთი თითით.

სტეკოს გაეხარდა, რომ ყველაზე პატარა არ გამოდგა. მოიბრინა ვასიკომ.

- მეც, მეც გავზომეთ!
- გავზომავთ, დადექი.

მუსიკალური გამოცანა

აეროპლანი
გერმანიის

სიტყვები შაროჯანის

მუს. თამარ შავერვაშვილის

The musical score is written for voice and piano. It begins with a piano introduction marked 'Moderato' and 'Cresc'. The vocal line starts with the lyrics 'შოფ-რი-ნავს ღა მი-ზუ-ზუ ნავს' and continues with 'შოფ-რი ნავს ღა მი ზუ-ზუ-ნავს'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and chords in the left hand. The score includes dynamic markings such as 'Cresc' and 'Dim'.

შოფ-რი-ნავს ღა მი-ზუ-ზუ ნავს
შოფ-რი ნავს ღა მი ზუ-ზუ-ნავს

რეკ-ნის ფიორებიო პერს სე-რავს - რეკ-ნის ფიორებიო პერს სე-რავს

ვიწყ ა მას ვერა შოფ-ნობს მი-სი

სოფ-ნის ა-რა მჭე-რა.

ბავშვები: აეროპლანია, აეროპლანი!

1930

გამოდის დასურათებული საბავშვო ჟურნალები

ბატარებისათვის „**ოქტომბრელი**“ ყოველ-თვიური III წ.

ქოზრდილ „**პიონერი**“ თრკვი-რული V წ.

1930 წ. „**ოქტომბრელი**“ გამოვა 12 წიგნი

1930 წ. „**პიონერი**“ გამოვა 24 წიგნი

1930 წელს საბავშვო ჟურ. ითანამშრომ. ყველა თანამედროვე საბავშვო მწერლები.

1930 წელს „**ოქტომბრელი**“ მისცემს პირვინად წლიურ ხელისმომწერლებს:

1. დ. და მ. შვედრენაძეების გადმოქართულებულ **ზარადსურათებიან** წიგნს „**გულწითლა**“-ს.
2. „**ოქტომბრელის**“ წლიური ხელისმომწერი (კოლექტივები, სკტლები, ჯგუფები) ყოველ 5 ცალზე უფასოდ მიიღებენ **მეექვსე ცალ** „**ოქტომბრელს**“

1930 წელს „**პიონერი**“ მისცემს პირვინად წლიურ ხელისმომწერლებს:

1. „**მონაზო-ქოროკარატორს**“.
2. „**საბავშვო პიესათა კაბოულს**“.
3. „**პიონერის**“ წლიური ხელისმომწერლები (კოლექტივები, სკოლები, ჯგუფები) ყოველ ხუთ ცალზე უფასოდ მიიღებენ **მეექვსე ცალს**.

ღრფე აქონ-ლას გარჯანი და ჯუჯუა აყრადეშით.

1930 წელს ხელისმომწერა მიიღება:

გადაგზავნით	{	„ ოქტომბრელი “ —	წლით — 3 მ. 50 კ.
			ნახევარი წლით — 2 მ.
			სამი თვით — 1 მ.
		„ პიონერი “ —	წლით — 5 მ.
		ნახევარი წლით — 3 მ.	
		სამი თვით — 1 მ. 50 კ.	

მისამართი: 1) ტფლისი, სახელგამი, რუსთაველის პრ., № 22

ჟურნალ „**პიონერის**“ და „**ოქტომბრელის**“ რედაქცია.

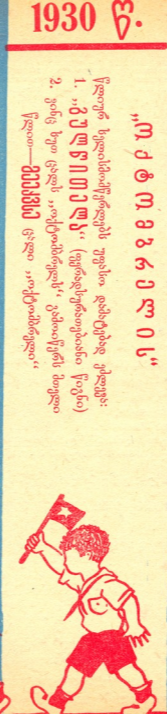
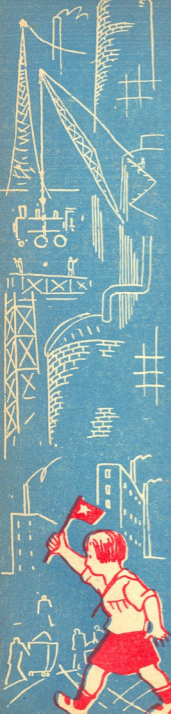
2) სახელგამის პერიოდსექტორი — ტფლისი, როსთეველის პრ., № 30.

ხელმოწერა მიიღება აგრეთვე სახელგამის ყველა წიგნის მალაზიაში და ფოსტის განყოფილებებში.

1930 წ.

„მკთრეველი“

- წლიურ ხელისმძიმეობებს უფასო დამატებად ქვეყანა:
1. „გულშინალება“ (ფერადსურათიანი წიგნი)
 2. ვინც ხუთ ცალს „აქტივიზებს“ გამოიწერს მთელი წლით—**შეიქმნის** ცალი „აქტივიზელი“

საქართველოს
საბავშვო ბიბლიოთეკა